

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Česká Lípa 23. 9. 2013
Č. j.: SRS 051403/2013

Oblastní odbor SRS
Pražská 765
440 01 Louny

Zpráva č. 18 - Oblastního odboru Louny o výskytu škodlivých organismů a poruch za období 26. 8. až 22. 9. 2013

1. Počasí

Průběh počasí v období od 26. 8. do 22. 9. byl ve znamení náhlého přechodu z letního počasí s minimem srážek, na chladné a sychravé podzimní počasí. Sledované období začalo polojasným počasím s minimem srážek, denními teplotami mezi 20 °C až 25 °C a nočními teplotami mírně nad 10 °C, při přechodu studené fronty následovalo krátké ochlazení spojené s výraznějšími srážkami. Po vyjasnění stoupají teploty přes den až k 27 °C, ranní teploty jsou již ve studených lokalitách nízké, v lokalitě Jizerka v Jizerských horách i pod nulou (7. 9.). Od 9. 9. začalo chladné a vlhké období, kdy bylo převážně polojasno až zataženo, s častými dešti a přeháňkami. Denní maximální teploty vystoupaly při vyjasnění i k 20 °C (výjimečně), spíše se blížily ke hranici 15 °C. Noční teploty se nejčastěji pohybovaly v rozmezí 5 °C až 11 °C. Srážkové úhrny ve sledovaném období dosáhly 52 mm v okrese Česká Lípa (Česká Lípa), 35-40 mm v okresech Most (Havraň) a Chomutov (Jirkov), 46 mm v okrese Liberec (Chrastava), 89 mm v okrese Semily (Kvítkovice), 60 mm v okrese Litoměřice (Litoměřice), 50-60 mm v okrese Louny (Žatecko).

Průběh počasí koncem měsíce srpna a začátkem září lze hodnotit jako teplé a suché. Ve druhé a třetí dekádě měsíce září bylo především chladné a deštivé počasí, které téměř zastavilo všechny zemědělské práce.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Ve sledovaném období byla dokončena (až na malé výjimky) sklizeň obilovin, chmele a letních odrůd jaderovin i peckovin. Probíhá sklizeň máku, slunečnice, píce, kukuřice na siláž, pozdních odrůd brambor, zeleniny a ovoce. Začala sklizeň cukrovky. Lokálně jsou desikované porosty slunečnice a kukuřice na zrno. Nově zaseté ozimé řepky zemědělci podle potřeby ošetřují proti slimáčku polnímu a sítkovanému, proti dvouděložným plevelům a místy aplikují regulátory růstu. Deštivé počasí znesnadňuje setí ozimých obilovin i další podzimní práce. V mnoha případech není dosud provedena orba, případně ani podmítka. Časté přeháňky znemožňují, nebo zpožďují, sklizeň plodin na těžších půdách i aplikaci totálních herbicidů a regulátorů růstu.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 99 BBCH, tj. sklizené zrno)

Sklizeň některých ploch v okrese Louny (Petrohrad) byla velmi opožděna z důvodu nepřístupnosti mokřých ploch pro těžkou sklízecí techniku. V současnosti teprve probíhá dosekávání posledních porostů.

V okrese Litoměřice (Roudnice nad Labem, 16. 9.) byl na výdrolu pozorován slabý výskyt **kříška polního (*Psammotettix alienus*)**.

Rozbor posklizňového vzorku zrna z pozorovacího bodu v okrese Litoměřice (Roudnice nad Labem, 16. 9.) byl pozitivní na výskyt **mazlavé snětivosti pšenice (*Tilletia caries*)**.

U těchto rozborů se stanoví pouze přítomnost škodlivého organismu bez určení síly výskytu. Podklady slouží pěstitelům k ověření účinnosti použitých mořidel a vybraných fungicidů pro ošetření porostů v období vegetace a k výběru odpovídajícího mořidla pro následné osevy.

KUKUŘICE (RF 77-87 BBCH, tj. pozdní mléčná zralost až žlutá zralost: deformace tlakem nehtu irreverzibilní)

Zahnívání slabě vyvinutých palic bylo lokálně pozorováno u dlouhodobě zamokřených rostlin v okrese Litoměřice (Počeplice, 12. 9.).

Výskyt **neinfekční latovitost palic kukuřice** byl pozorován v okrese Litoměřice (Habřina u Úštěku, 19. 9.).

V okrese Louny (Lipenec, 30. 8. a Blšany, 4. 9.) byl zaznamenán první slabý výskyt **snětivosti palic a lat kukuřice (*Sphacelotheca reiliana*)**.

Výskyty **obecné snětivosti kukuřice (*Ustilago maydis*)** – byly zaznamenány ohniskově v okrese Semily (Záhoří, 20. 9.) a plošně slabě v okrese Litoměřice (Počeplice, 12. 9.). První výskyt byl pozorován v okresech Litoměřice (Litoměřice, 9. 9.) a Ústí nad Labem (Stadice, 27. 8.).

V okresech Česká Lípa (Noviny pod Ralskem, 16. 9.) a Litoměřice (Úštěk, 19. 9.) byl na lepových deskách feromonových lapačů zaznamenán a laboratorně potvrzen první výskyt **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)** v nezamořené oblasti OBO Louny. V okrese Semily (Karlovice, Záhoří a Jilemnice) pokračoval slabý nálet imág do feromonových lapačů, letošní nálet oproti loňskému je slabší intenzity.

Bázlivec kukuřičný je 4-7 mm dlouhý brouk z čeledi mandelinkovitých.

Zdroj obr.: <http://www.piorin.gov.pl/cms/images/upload/stonka1.gif>

Hlavní hostitelskou rostlinou pro larvy i dospělé je kukuřice. Zpočátku ožírají listy kukuřice, později se živí pylem, bliznami a vrcholky palic. Může se šířit a může škodit především v místech, kde se na polích pěstuje kukuřice po kukuřici. Jedná se o významného škůdce, jenž byl do Evropy zavlečen ze Severní Ameriky. V Evropě se šíří rychlostí 40 a více kilometrů za rok. Typickým příznakem poškození je vytváření tzv. husích krků. Dospělci poškozují listy kukuřice žírem. Dospělci ožírají rovněž květy a mladé palice kukuřice. Při silném napadení může dojít i k větší redukci zrn v palici.

Pozorování se provádí 1 x týdně, v období od 20. června do konce října, přednostně na pozemcích, na nichž následuje kukuřice po kukuřici a pozemcích v blízkosti letišť, hlavních dopravních tahů, přepravišť (silničních i železničních) a větších vodních toků. Hodnotí se počet ulovených samců ve feromonových lapácích.

Aplikují se insekticidní mořidla (v současné době nejsou povolena) nebo půdní insekticidy při setí nebo v době líhnutí larev. Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblastech kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapácích, překračujícím práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

Při provádění monitoringu účinnosti Bt kukuřice v okrese Litoměřice (Počeplice, 12. 9. a 13. 9.) byl pozorován lokální výskyt svilušky chmelové (*Tetranychus urticae*) na listech kukuřice a výskyt dospělců mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*) v listových obalech palic.

První výskyt zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*) byl pozorován v okrese Ústí nad Labem (Stadice, 11. 9.).

V okrese Semily (Karlovice, 4. 9.) bylo na sklizených plochách uvnitř honů pozorováno poškození od prasete divokého (*Sus scrofa*), lokálně i na rozloze několika arů.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 09-15 BBCH tj. vzcházení: děložní listy pronikají nad povrch půdy až 5. pravý list vyvinutý)

V okrese Louny (Libočany, 20. 9.) byl při náhodném průzkumu pozorován ohniskový střední výskyt larev dřepčíka olejkového (*Psylliodes chrysocephala*) v řapících listů.

Dřepčík olejkový je drobný, černomodrý nebo zelenomodrý brouček z čeledi mandelinkovitých (Chrysomelidae) o velikosti 3-4,5 mm.

Zdroj obr. <http://www.biol.uni.wroc.pl/cassidae/European%20Chrysomelidae/Iconography/Psylliodes%20chrysocephala1.jpg>

Brouci jsou aktivní při teplotách nad 6 °C, optimální teplota pro nálet brouků se však pohybuje kolem 16 °C a výše. Poškození se projevuje vykousanými jamkami a okrouhlými, až 3 mm velkými otvory v čepelích listů mladých rostlin. Larvy vyžírají chodbičky v řapících listů. Někdy bývá vyžrán i vegetační vrchol. Listy odumírají. Nejvíce jsou ohroženy porosty v bezprostřední blízkosti ložského řepkoviště a porosty velmi časně seté a vzešlé. Hodnotí se počet ulovených brouků ve 2 žlutých Mórického miskách.

Chemická ochrana se obvykle provádí od konce září do poloviny října na základě zjištěného náletu dospělců do porostu. Musí být provedena před kladením vajíček

V okrese Semily byl pozorován všeobecný výskyt slimáčků (*Deroceras spp.*) při okrajích pozemků s novými osevy.

Slimáčci škodí vyžíráním klíčků a okusem listů mladých rostlin. Rostliny jsou nejvíce ohroženy v RF 09 (vzcházení) až RF 14 (čtyři pravé listy). Rané napadení je nejlépe zjištěné při rozprostření vlnadících folií na ploše pozemku. Nejvíce škod způsobují ve vlhkých letech při okrajích pozemků, odkud se rychle šíří do středu pole. Výskyt slimáčků se sleduje pod pastmi (čtverec o velikosti 70 x 70 cm) z folií, vlnité lepenky a položených na povrchu půdy. Pasti mají být zvlhčené, aby kopírovaly povrch půdy. Škodlivý výskyt se udává při nálezů tří a více jedinců na jednu past a den.

Přímá ochrana spočívá v aplikaci granulovaných moluskocidů v patnáctimetrovém pruhu při okrajích pozemku, případně po celé ploše při plošném výskytu slimáčků. Nejlépe před setím řepky ozimé.

SLUNEČNICE (RF 83 - 89 BBCH, tj. citronová zralost: zadní stěna úboru žluto-zelená: krycí listy ještě zelené; vlhkost semen asi 50 % až plná zralost: semena i ve vnitřní třetině terče černá: zadní strana úboru hnědá, mramorovaná, krycí listy hnědé: vlhkost semen asi 15 %)

V okresech Litoměřice (Dušníky, 16. 9.) a Louny (Bítozeves) byl pozorován střední výskyt bílé hniloby slunečnice (*Sclerotinia sclerotiorum*). V okrese Louny byl výskyt potvrzen i laboratorně.

V okrese Louny (Hřivice, 6. 9.) byl na úborech slunečnic pozorován ohniskově silný výskyt mšice slivové (*Brachycaudus helichrysi*).

V okrese Louny (Libořice, 11. 9.) byl na úborech i listech rostlin pozorován ohniskově silný výskyt mšice makové (*Aphis fabae*).

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 81-99 BBCH, tj. první listy žloutnou, až rostlina plně odumřela)

Ze vzorků hlíz brambor, zeminy, vody určené k závlaze a pobřežní vegetace z toku řeky Labe dosud nebyl diagnostikován žádný pozitivní výskyt karanténního škodlivého organismu v roce 2013.

Stálý střední výskyt **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** byl pozorován v okrese Děčín (Benešov nad Ploučnicí, 28. 8., 12. 9. a Vilémov, 5. 9. a 12. 9.).

V okrese Chomutov (Droužkovice, 17. 9.) byl zjištěn výskyt druhé generace brouků **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)**.

ŘEPA CUKROVKA (RF 39-49 BBCH, tj. plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90 % povrchu půdy, až kořen dosáhl sklizňové velikosti)

U chemicky ošetřených ploch je pozorován všeobecně slabý výskyt **skvrnatičky řepné (*Cercospora beticola*)** v celé oblasti.

V okrese Litoměřice (Mlékojedy u Litoměřic, 19. 9.) byl v porostu pozorován první výskyt **ramulariové listové skvrnitosti řepy (*Ramularia beticola*)**.

ŘEPA KRMNÁ (RF 39-49 BBCH, tj. plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90 % povrchu půdy, až kořen dosáhl sklizňové velikosti)

V okrese Semily (Volavec, 15. 9.) byl pozorován střední výskyt **skvrnatičky řepné (*Cercospora beticola*)**.

CHMEL

Sklizeň chmele již byla ukončena v celé oblasti OBO Louny. Výnosy jsou velmi rozdílné, pohybují se mezi 0,2 až 1,7 t/ha, výjimečně až 2,7 t/ha, v závislosti na odrůdě, poloze chmelnice, případně zasažením povodněmi. Na chmelnicích, které byly zaplaveny, je výnos velmi slabý až nulový a je třeba chmel znovu vysázet. Zdravotní stav sklizených hlávek je vcelku dobrý, hlávky nejsou poškozeny. V současné době probíhá úklid chmelnic.

V okrese Litoměřice (Liběšice, 2. 9.) byl na rostlinách v kotevní řadě chmelnice pozorován výskyt **zdobníčka chmelového (*Cosmoptyx eximia*)**.

Tento motýl napadá výhradně jen chmel. Housenka vyžírá v srpnu a v září v chmelových listech miny.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

HRUŠEŇ (RF 85-87 BBA, tj. pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení až sklizňová zralost)

Napadení **rzivostí hrušně (*Gymnosporangium sabinae*)** se šíří v celé oblasti, a to převážně u malopěstitelů na intenzivně neošetřovaných stromech.

Střední výskyt **strupovitosti hrušně (*Venturia pirina*)** na listech a první výskyt na plodech byl pozorován v intenzivním sadu v okrese Liberec (Pěňčín, 11. 9.).

Rez hrušně je dvojbytná rez. Hostitelem jsou všechny druhy rodu hrušeň a jalovec. Základem ochrany je dostatečná izolační vzdálenost mezi hostiteli (alespoň 150 m). Ohrožené výsadby je třeba v době před květem a po odkvětu ošetřit fungicidem proti strupovitosti hrušně, který má dobrou vedlejší účinnost proti rzi.

Lokálně silný výskyt **šedé skvrnitosti listů hrušně (*Mycosphaerella pyri*)** a silný výskyt **hálčivce hrušňového (*Epitimerus pyri*)** byl pozorován v ovocné školce v okrese Litoměřice (Sulejovice, 19. 9.).

JABLONĚ (RF 81-89 BBA, tj. počátek zrání, vývoj odrůdově specifického zbarvení plodu, až sklizňová zralost)

V okresech Děčín (Březiny u Děčína, 13. 9.) a Liberec (Svijanský Újezd, 11. 9.), byl pozorován silný výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na listech. V okresech Děčín (Markvartice, 12. 9. a Malšovice, 16. 9.) a Litoměřice (Dobříň, 4. 9.), byl pozorován

střední výskyt na listech i plodech. U drobných pěstitelů bez chemické ochrany v celém okrese Semily pokračuje střední až vysoký výskyt na plodech. U intenzivních pěstitelů je její výskyt nízký (Žernov, 4. 9.).

Silný výskyt napadení plodů **obalečem jablečným (Cydia pomonella)** bylo pozorováno v okrese Děčín (Malšovice, 16. 9.).

V okrese Louny (Želkovice, 30. 8.) byl na listech zaznamenán první výskyt min **podkopnička spirálového (Leucoptera malifoliella)**.

V okrese Česká Lípa (Pavlovice, 12. 9.) byl pozorován první slabý výskyt **moniliové hniloby jablek (Monilinia fructigena)**, v okrese Liberec (Svijanský Újezd, 11. 9.) byl pozorován střední výskyt, v okresech Chomutov (Jirkov, 17. 9.) a Most (Vtelno 17. 9.) pokračuje silný výskyt.

V okrese Litoměřice (Dobříň, 4. 9.) byl pozorován silný výskyt štítků **štitěnky zhoubné (Quadraspidiotus perniciosus)** na plodech.

Základním ošetřením je předjarní postřik do fáze zeleného poupěte oleji. Ošetření v době vegetace je cíleno na počátek hromadného rozlézání nymf 1. instaru 1. (letní) generace. Při výskytu 10 a více samic na 1 m větví v první polovině června je ošetření nezbytné.

Termín ošetření je možno určit vizuální kontrolou 2 až 3 letých plodných větví na označených stromech sadu. Ošetření je nutno zahájit do 4 dnů po zjištění prvních pohyblivých nymf. Kontrolu provádíme pomocí lupy, nejméně 2 x týdně od poloviny června.

V okrese Litoměřice (Kamýk u Litoměřic, 9. 9.), bylo pozorováno poškození travních pásů v meziřadí **prasetem divokým (Sus scrofa)**.

Peckoviny **KDOULŇ**

V okrese Litoměřice (Litoměřice) bylo pozorováno žloutnutí a předčasný opad listů kdoulí silně napadených houbou způsobující **hnědou skvrnitost listů (Diplocarpon mespili)** v ovocné školce.

ŠVESTKA (RF 87 - 92 BBA, tj. sklizňová zralost až listy se počínají zbarvovat)

Vlhkostní praskavost slivoní v důsledku nadměrného příjmu vody a současně poškození dozrávajících plodů ptactvem bylo zaznamenáno v okrese Litoměřice (Kotelice, 19. 9.).

V okrese Louny (Lahovice, 30. 8.) byl pozorován první výskyt **larev obaleče švestkového (Cydia funebrana)** uvnitř plodů.

Napadené plody se obvykle dříve zbarvují a předčasně opadávají. Často mívají na povrchu, v místech, kudy vnikla housenka dovnitř, kapičky kleje. Jsou měkčí než zdravé plody. V plodu je možno nalézt růžovou housenku a hnědý trus. Za vlhkého počasí plody zahnívají. Sledování letu dospělců obaleče švestkového do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1. 5. do 15. 9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

TŘEŠŇ

V okrese Litoměřice (Sulejovice, 9. 9.) bylo v ovocných školkách pozorováno silné napadení **skvrnitostí listů třešně (Blumeriella jaapii)**.

VIŠEŇ (RF 91-92 BBA, tj. ukončen růst letorostů, terminální pupen vyvinut, listy ještě úplně zelené až listy se počínají zbarvovat)

V okrese Liberec (Pěnčín, 11. 9.) byl pozorován první výskyt **skvrnitosti listů višně (Blumeriella jaapii)**. V okrese Litoměřice (Kamýk u Litoměřic, 18. 9.) byl pozorován předčasný opad listů se silným výskytem této choroby.

V okrese Liberec (Pěnčín, 11. 9.) byl pozorován první výskyt **pílatky ovocné (Priophorus padi)** v intenzivním sadu.

SKOŘÁPKATÉ OVOCE **OŘEŠÁK**

V okrese Litoměřice (Litoměřice) bylo pozorováno silné napadení listů houbou způsobující **antraknózu ořešáku (Gnomonia leptostylla)**, dochází již ke spojování skvrn, k deformacím a předčasnému opadu listů.

RÉVA VINNÁ RF 79 - 89 BBCH, tj. konec uzavírání hroznů až sklizňová zralost)

V okrese Litoměřice (Velké Žernoseky, 18. 9.) bylo lokálně pozorováno silné poškození hroznů **padlím révy (Erysiphe necator)**.

Pozorování se provádí po odkvětu až do počátku zaměkání v intervalu 14 dní. Na označených keřích se pozoruje 200 hroznů a určí se stupeň napadení.

Mimořádně ohrožené výsadby se za příznivých podmínek pro šíření padlí ošetřují poprvé již ve fázi 6 listů. Tyto vinice ošetřujeme 2 x před květem. Méně ohrožené výsadby ošetříme poprvé před květem, dále v intervalu 7-14 dnů, podle stupně ohrožení porostu a typu přípravku, až do fáze zaměkání.

ZELENINA

CELER (RF 49 BBCH, tj. ztlušťovací růst ukončen, dosažena konečná velikost a tvar kořene)

V okrese Litoměřice (Mlékojedy u Litoměřic, 3. 9. a 18. 9.) byl zjištěn první slabý výskyt **virové mozaiky miříkovitých (Celery mosaic virus)**, první slabý výskyt **septoriové skvrnitosti listů celeru (Septoria apiicola)** a opětovný slabý výskyt larev **vrtule celerové (Euleia heraclei)**.

Za Oblastní odbor Louny zpracovali: Luboš Pomichálek
Ing. Aleš Janeček